

Graad **2**



# 'n Grootboek met kort stories



basic education  
Department:  
Basic Education  
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Boek

**5**

**AFRIKAANS**



## Hoe om hierdie Grootboek te gebruik:



### Stories in hierdie boek:



#### 1 Bheki se nuwe fiets

1



#### 2 My ouma se storie

19

U as onderwyser moet u voorberei om hierdie Grootboek tydens 'n gedeelde leesaktiwiteit aan die leerders bekend te stel. Gewoonlik werk die onderwyser tydens sulke aktiwiteite met die hele klas, maar indien u klas te groot is, behoort u eerder met 'n groep of 'n deel van die klas te werk. Maak seker dat al die leerders die Grootboek kan sien, sodat hulle die teks self sal kan lees. Tydens gedeelde leessessies leer die leerders hoe om:

- 'n boek te hanteer
- 'n boek vas te hou
- die bladsye om te blaai

Daarby word basiese begrippe - omslag, voorkant, agterkant en titel - vasgelê.

Die leesproses word ook gemodelleer, en die vaardighede wat die KABV voorskryf, word ontwikkel. Dit behels die volgende:

- die ontwikkeling van luister- en praatvaardighede
- die ontwikkeling van ontluikende leesvaardighede
- die ontwikkeling van dink- en redeneervaardighede deur die beantwoording van vrae oor die storie
- die ontwikkeling van skryfvaardighede deurdat gedeelde lees tot gedeelde skryf lei

### Voorbereiding vir 'n gedeelde leessessie

- Maak seker dat al die leerders die boek kan sien. Indien u klas groot is, werk eerder met 'n kleiner groepie.
- Maak indien moontlik 'n boekstander, sodat u die boek nie hoef vas te hou terwyl u lees nie. (Kyk instruksies op die agterste buite-omslag.)
- Hou 'n liniaal of wyser byderhand, sodat woorde tydens lees gevolg sal kan word.
- Plak plakkertjies by woorde wat u wil uitlig, of gebruik 'n "towervenster". (Gebruik 'n reghoekige stuk papier en knip 'n kleiner reghoek in die middel uit om 'n raam te vorm. Plaas dit tydens die leessessie oor die teks sodat slegs een woord sigbaar is.)

### Die eerste gedeelde leessessie

Die eerste sessie fokus op genot en 'n eerste "kyk" na die teks, terwyl die leerders 'n persoonlike reaksie op die teks toon.

- Blaai die storie wat gelees gaan word deur. Praat oor die illustrasies.
- Vra leerders om die storie op grond van die titel en die prente te voorspel.
- Stel nuwe of moeilike woorde bekend voordat die storie gelees word.
- Gebruik woordkaarte om nuwe woorde bekend te stel.
- Maak seker dat u gevoelvol lees, en varieer u stemtoon en tempo.
- Gebruik ook verskillende gebare en gesigsuitdrukkings.
- Gebruik 'n wyser of liniaal om woorde uit te wys terwyl u lees, sodat die leerders sien waar gelees word en die klanke met die simbole op die bladsy vereenselwig. Dit sal hulle ook help om die leesproses van links na regs en van bo na onder waar te neem.
- Stel boekterme soos "woord", "sin", "bladsy", "outeur", "titel" ensovoorts bekend.
- Moedig leerders aan om aan die storie deel te neem deur sekere frases hardop saam te sê (bv. "Hardloop maar so vinnig jy kan. Jy sal my nie vang nie, want ek's die gemmerbroodman!").

### Die tweede gedeelde leessessie

- Verskuif die fokus na groter leesbetrokkenheid saam met die onderwyser en na die besprekings wat plaasvind.
- Bevorder woordeskat, begrip, dekoderingsvaardighede en teksstrukture (taal, leestekens, ensovoorts).
- Stel die kenmerke van die spesifieke teks (toneelstuk, niefiksie, fiksie, gedig) aan die leerders bekend.

### Die derde gedeelde leessessie

- Die leerders behoort die teks nou self te lees en by mondelinge, praktiese en geskrewe aktiwiteite wat op die teks gebaseer is, betrokke te raak.
- Waar moontlik behoort die gedeelde lees te lei tot gedeelde skryf, waarby u modelleer hoe om teks te skryf en die leerders dit dan probeer doen, terwyl u as fasiliteerder optree. Hierdie modellering van die skryfproses berei die leerders voor om hulle eie skryftake aan te pak.

1

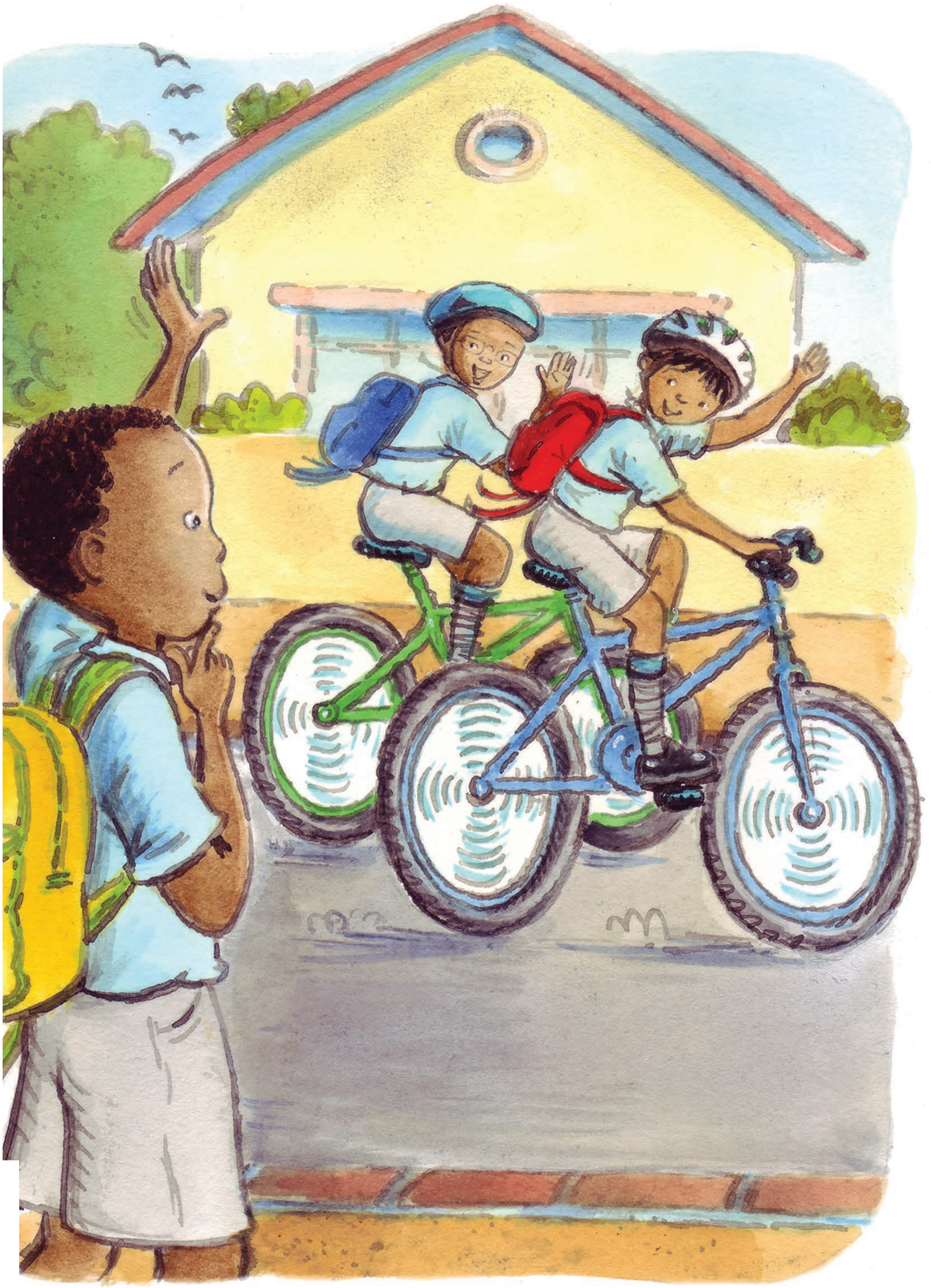
# Bheki se nuwe fiets



Al Bheki se maats het fietse.  
Hy wens hy het ook 'n fiets  
gehad. Hy sien hoe sy maats  
op hulle fietse skool toe ry.

“O, ek wens ek het 'n fiets  
gehad,” sê Bheki.





Met Bheki se agtste verjaarsdag word sy droom waar. Sy ouers gee vir hom 'n bloedrooi fiets present!

Bheki is baie opgewonde. "Hoera!" roep hy bly uit. "Ek wou nog altyd 'n fiets hê. Nou kan ek saam met my maats gaan ry!"





Bheki spring dadelik op sy nuwe fiets, maar toe val hy aan die ander kant af.

Hy probeer weer en weer val hy af. Weer en weer probeer hy. Bheki kan nie fietsry nie.







O aarde! Wat gaan  
ek nou doen?

Hy stoot die fiets in sy kamer in. Dit staan langs sy bed.

Elke dag vryf hy die fiets blink. En elke dag sit hy op sy bed en kyk hy hartseer na sy fiets.

“Ek wens ek kon my fiets ry,” sê hy moedeloos vir homself. “Ek moet net aan ’n plan dink!”



“Bheki, kom ry saam met ons!” roep sy maats.

“Ek is besig om my fiets skoon te maak,” antwoord Bheki.

“Hoekom gaan ry jy nie saam met jou maats nie?” vra Bheki se ma.



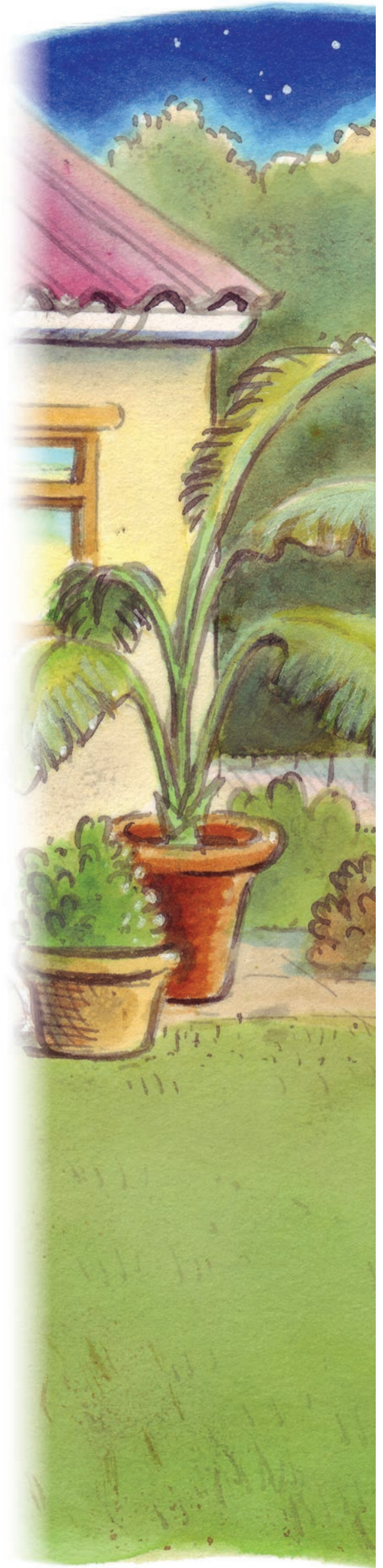
“Ek maak die toeter reg,” antwoord Bheki.

Hy vertel vir niemand sy geheim nie.  
Hy kan nie fietsry nie.



Elke aand ná donker sluip  
Bheki met sy fiets na  
die tuin toe. Daar waar  
niemand hom kan sien nie,  
probeer hy om op die fiets  
te bly.

Hy probeer oor en oor,  
maar hy kan nie op sy fiets  
balanseer nie. Gou is Bheki  
vol snye en blou kolle.





Een aand sien Jana, die meisie  
wat langs hulle woon, hoe Bheki  
van sy fiets afval.

Sy hardloop uit en sê vir Bheki:  
“Laat ek die fiets vashou, sodat  
jy regop kan bly.”







Jana hou die fiets vas en hardloop agter Bheki aan.

Hy val nog 'n paar keer, maar toe kry hy dit reg om bo te bly.

“Ek kan bo bly, ek kan fietsry!” roep Bheki bly uit.

Ek kan bo bly!  
Ek kan fietsry!



Vinniger en vinniger ry  
Bheki terwyl Jana die fiets vashou.  
Gou kry hy dit reg om sonder haar  
hulp te ry. Daar trek hy op sy eie,  
met Wollie agter hom aan.

“Jippie!” skree Jana.

“Jippie!” skree Bheki, terwyl hy in die  
maanlig op en af ry.

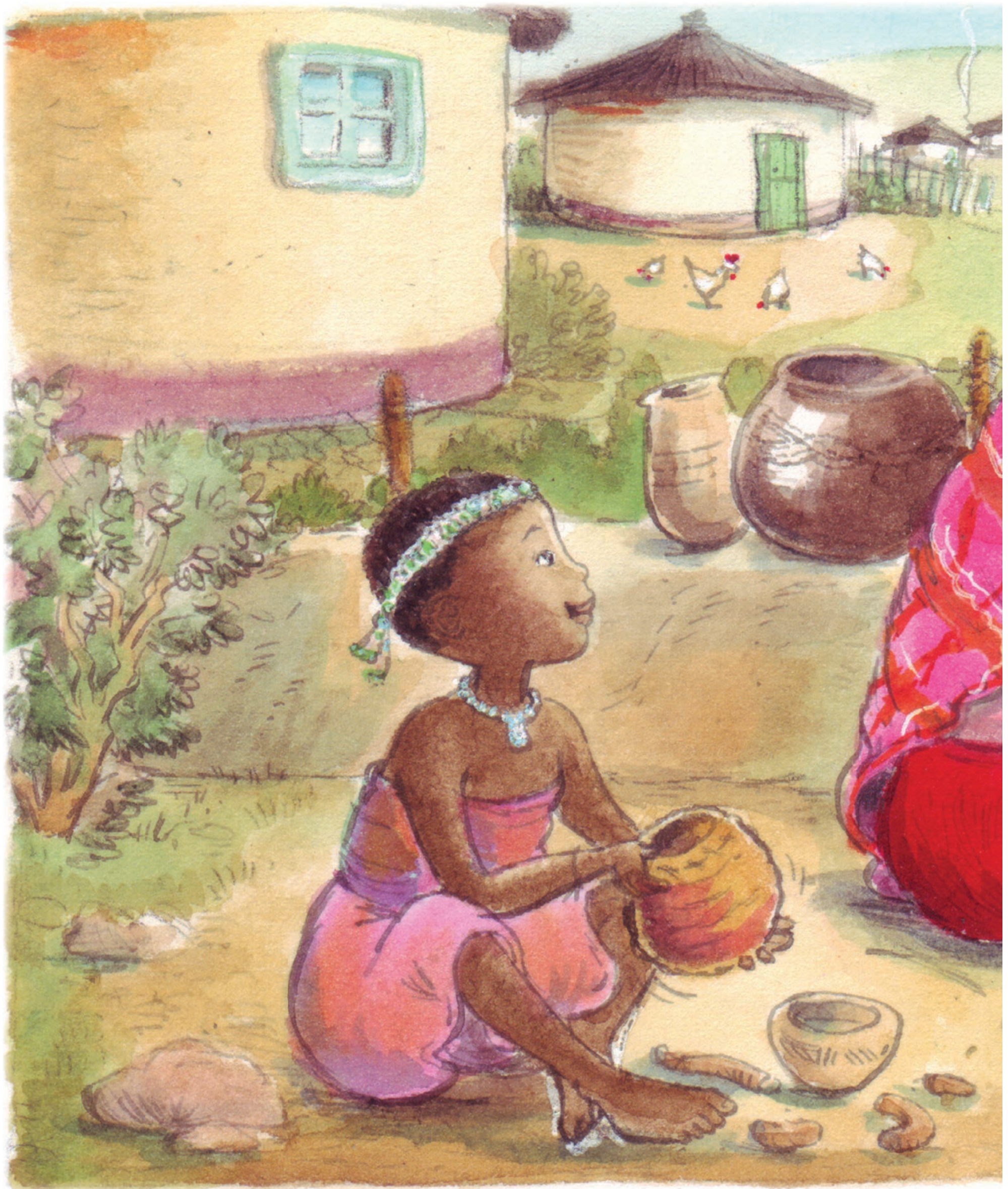
Die volgende dag ry Bheki saam met sy maats skool toe. Hy is bly dat hy aanhou probeer het om sy fiets te ry.



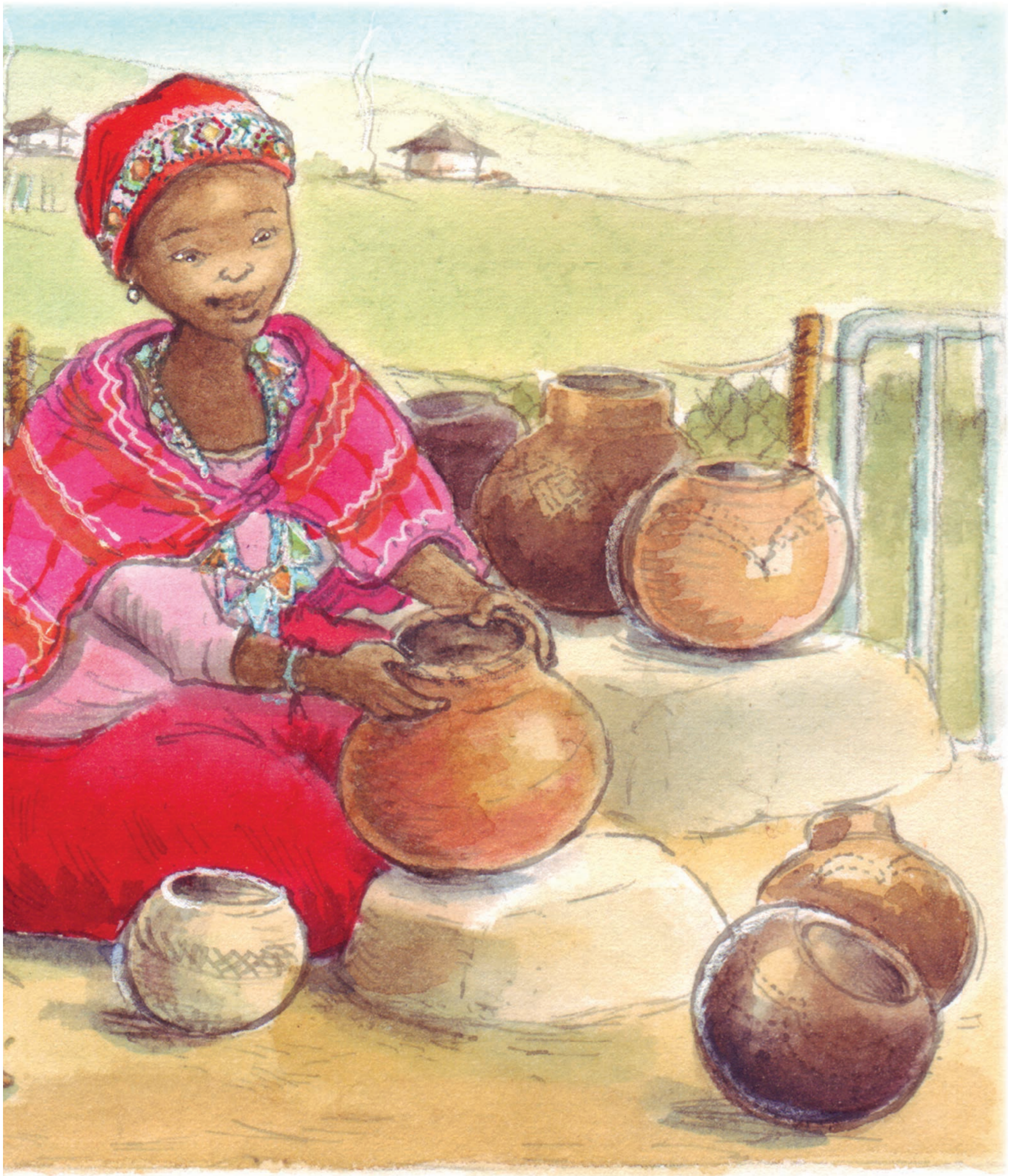
**Aanhouer wen!**



Lank, lank gelede toe ek so jonk  
soos jy was, het ek saam met my  
ma en pa op 'n plaas gewoon.



Ons het baie koeie en skape gehad,  
maar ons het baie ver van ons vriende  
af gewoon.



Daar was niemand met wie ek kon  
speel nie. Ek het altyd gestaan en kyk  
hoe my ma kleipotte maak.

Sy het die klei uit die grond  
gemeng. Daarna het sy die potte  
met haar hande gevorm en dit dan  
in die son gesit om droog te word.

Eendag het sy  
my my eie pot  
laat maak. Ek het  
die pot versigtig  
gevorm en dit  
al in die rondte  
gedraai.

Ek was so  
opgewonde om my  
eie kleipot te kon  
maak.





Daarna het ek dit in die son gesit om droog te word.

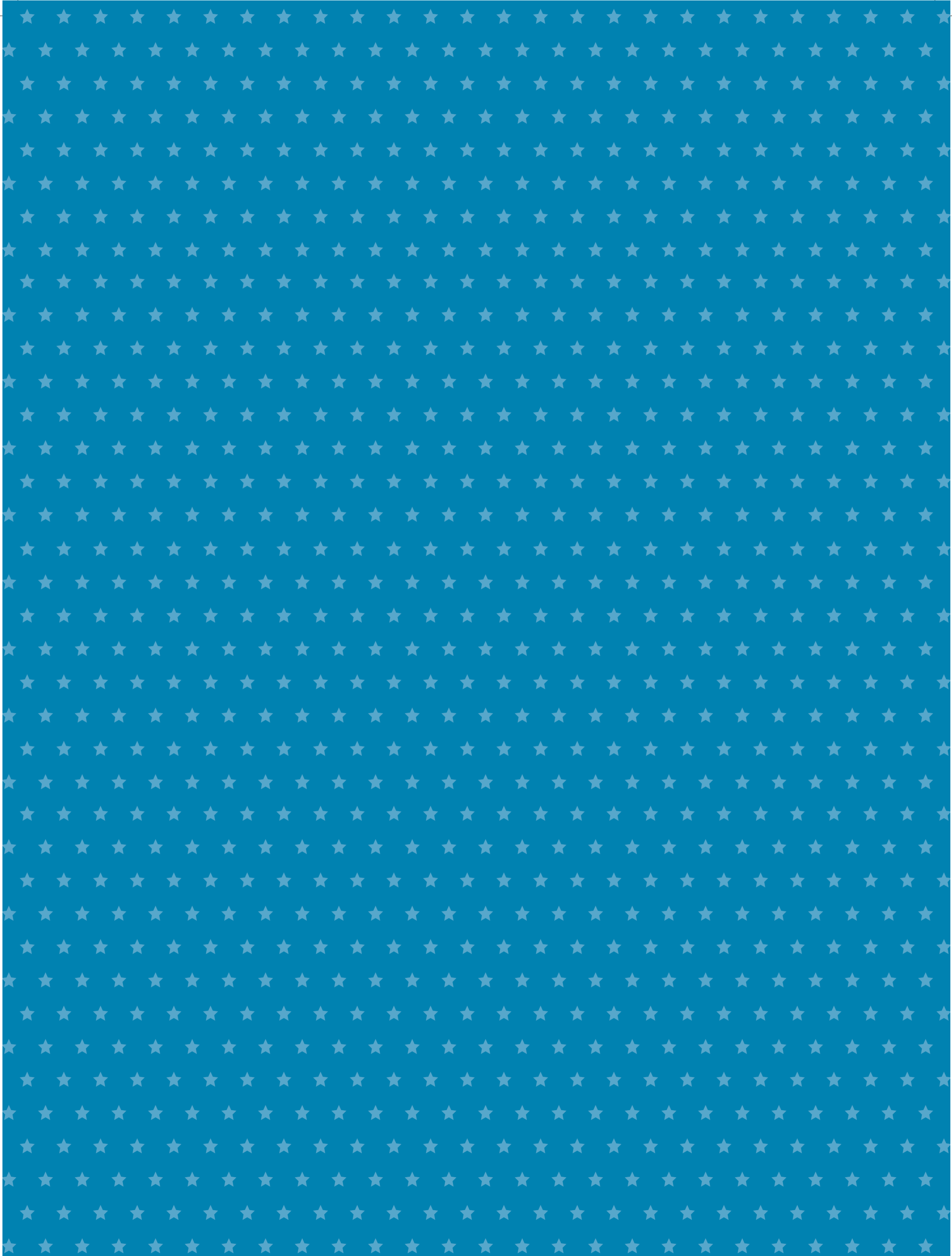
Daardie nag het dit begin reën. Toe ek wakker word, kon ek nie my pot kry nie. Dit het in modder verander. Al wat ek kon kry, was die rooi modderspoor wat in die tuin ingeloop het.



Ek moes 'n ander pot maak. Ek het  
ge oefen en ge oefen. Dit was toe dat  
ek geleer het om pragtige potte te  
maak.



Hoe meer jy oefen, hoe beter kan jy  
dit doen.



Dit is vir ons aangenaam om u aan die reeks Grootboeke bekend te stel. Hierdie Grootboek vorm deel van die groter Reënboogreeks, wat werkboeke, 'n bloemlesing, gegradeerde leesboeke en plakkate insluit. Ons hoop dat u die verskeidenheid stories wat by die agt Grootboeke vir hierdie graad ingesluit is, in u onderrig van waarde sal vind, en dat u leerders hulle gedeelde leeservaring sal geniet.

Die Kurrikulum- en Assesseringsbeleidsverklaring (KABV) vir die Grondslagfase lig gedeelde lees as een van die belangrike komponente van die leesstrategie uit. Gedeelde lees vind gewoonlik twee tot vier dae per week plaas, en al die leerders lees dieselfde teks. Die Grootboeke en die gegradeerde leesboeke is vir hierdie doel geskik.

Die gebruik van 'n Grootboek met groot druk is egter uitstekend vir die doel van gedeelde lees, omdat die leerders die woorde en prente kan sien en die storie kan volg terwyl u lees, soos by tradisionele storievertelling. Dit is belangrik dat die leerders om die Grootboek moet sit, sodat hulle dit almal kan sien en die teks kan lees. Die groot druk van die Grootboeke maak dit vir u moontlik om hardop vir 'n groepie leerders in 'n ontspanne, nie-bedreigende atmosfeer voor te lees.

Die Grootboeke in hierdie reeks sal u leerders aan 'n verskeidenheid stories, rympies/gedigte en toneelstukke bekendstel, asook aan inligtings- en grafiese tekste.

Dit is u taak as onderwyser om die stories vir die leerders te laat lê en om die ervaring prettig en opwindend te maak. Die gebruik van die Grootboeke sal u in staat stel om die leeservaring te modelleer op 'n wyse wat sowel u as u leerders sal geniet. Ons hoop dat hierdie boek u sal help om juis dit te doen.



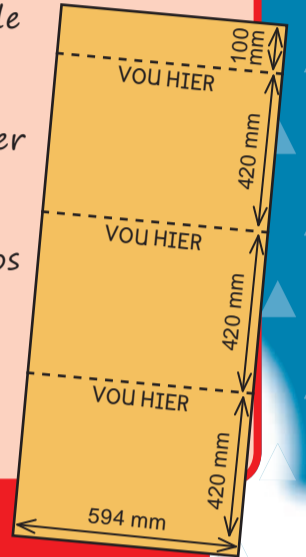
## Maak u eie Grootboekstander

U benodig:

1. Karton van dieselfde breedte as 'n oop Grootboek (60 cm breed) en drie keer die lengte plus 10 cm vir 'n soom (136 cm)
2. Maskeerband
3. Twee knypers of pennetjies



- Vou 'n 10 cm-soom aan die bokant van die karton.
- Verdeel die lengte van die oorblywende karton in drie gelyke dele.
- Vou die karton in die vorm van 'n A-raam, sodat die soom met die ander punt van die karton oorvleuel.
- Plak die soom met maskeerband aan die ander punt van die karton vas soos in die illustrasie hieronder getoon.



- Gebruik 'n vel deursigtige plastiek as oorlegsel vir u Grootboek, sodat u en die leerders daarop kan skryf.
- Klem die deursigtige oorlegsel met 'n knyper aan die Grootboek vas.
- Gebruik 'n watergebaseerde pen met wasbare inkt om op die oorlegsel te skryf.



## Ander idees vir die gebruik van 'n Grootboek

ISBN 978-1-4315-2781-6



9 781431 527816



ISBN 978-1-4315-2781-6

**THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.**



**basic education**

Department:  
Basic Education  
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Published by the Department of Basic Education  
222 Struben Street, Pretoria  
South Africa

© Department of Basic Education  
First edition 2016

The Department of Basic Education has made every effort to trace copyright holders but if any have been inadvertently overlooked, the Department will be pleased to make the necessary arrangements at the first opportunity.

The Big Books in this series are available in all languages. They were developed by a team of UNISA Language and Education experts as part of their Community Engagement contribution to South Africa's education sector.

Author: V McKay

